

OSZTÁLYOZÓVIZSGA-KÖVETELMÉNYEK MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

5. évfolyam

Irodalom:

- a mese (népmese, azon belül tündérmese, hősmese, csalimese, bolondmese, láncmese; műmese, azon belül állatmese)
  - *Tündérszép Ilona és Árgyélus*
  - *Fehérlófia*
  - *Az elrejtett kincs*
  - *A kakas és a pipe*
  - Lázár Ervin: *Virágszemű*
  - Phaedrus: *A farkas és a bárány*
- Petőfi Sándor: *János vitéz*
- ütemhangsúlyos verselés, rímfajták, hasonlat, metafora, megszemélyesítés
- Arany János: *Családi kör*
- Petőfi Sándor: *Egy estém otthon; Az Alföld*
- Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*

Magyar nyelv:

- a nyelv mint jelrendszer (a nyelvi lépcső)
- hang és betű, az ábécé, a betűrend
- elválasztás
- a magánhangzók rendszere, hangrend, illeszkedés
- a mássalhangzók rendszere, a mássalhangzótörvények
- a szóelemek fajtái, szóelemzés
- az állandósult szókapcsolatok
- a hangalak és a jelentés kapcsolata

6. évfolyam

Irodalom:

- mondák, regék, legendák, balladák
  - Arany János: *Rege a csodaszarvasról*
  - Lázár Ervin: *Lehel kürtje*
  - *Beckó vára*
  - *Munkács vára*
  - *Kőműves Kelemen*
  - Arany János: *A walesi bárdok*
  - Arany János: *Mátyás anyja*
- Arany János: *Toldi*
- József Attila: *Betlehemi királyok*
- Csokonai Vitéz Mihály: *Tartózkodó kérelem; A Reményhez*
- Ady Endre: *A föl-földobott kő*

- Gárdonyi Géza: *Egri csillagok*

Magyar nyelv:

- az alapszófajok
  - az ige
  - a főnév
  - a melléknév
  - a számnév
  - a határozószó
  - az igenév
  - a névmás

7. évfolyam

Irodalom:

- versek a magyar romantikából
  - Kölcsey Ferenc: *Himnusz*
  - Kölcsey Ferenc: *Huszt*
    - időmértékes verselés
  - Vörösmarty Mihály: *Szózat*
  - Petőfi Sándor: *Egy gondolat bánt engemet*
  - Petőfi Sándor: *Szeptember végén*
  - Arany János: *Szondi két apródja*
- Jókai Mór: *A kőszívű ember fiai*
- Mikszáth Kálmán: *Bede Anna tartozása*
- Mikszáth Kálmán: *A néhai bárány*
- Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője*

Magyar nyelv:

- szó szerkezetek, mondatelemzés
  - az alany
  - az állítmány
  - a tárgy
  - a jelzők
  - a határozók
- egyszerű mondatok elemzése aláhúzással és ágrajzzal

8. évfolyam

Irodalom:

- A Nyugat története és jelentősége
- Ady Endre: *Párisban járt az ősz*
- Ady Endre: *Lédával a bálban*
- Móricz Zsigmond: *Légy jó mindhalálig*
- Móricz Zsigmond: *A hét krajcár*

- Kosztolányi Dezső: *A kulcs*
- Kosztolányi Dezső: *A szegény kisgyermek panasza (részletek)*
- Babits Mihály: *Messze, messze...*
- Babits Mihály: *Ádáz kutyám*
- Juhász Gyula: *Anna örök*
- Tóth Árpád: *Esti sugárkoszorú*
- Karinthy Frigyes: *Így írtok ti (részletek)*
- József Attila: *Mama*
- Radnóti Miklós: *Nem tudhatom*

Magyar nyelv:

- összetett mondatok elemzése
  - alárendelő összetett mondatok (alanyi, tárgyi, jelzői, határozói alárendelés)
  - mellérendelő összetett mondatok (kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó)
  - többszörösen összetett mondatok

9. évfolyam

Irodalom:

- ókori görög irodalom
  - görög mitológia
  - homéroszi eposzok
  - Szapphó
  - Anakreón
  - Szophoklész: *Antigoné – kötelező olvasmány*
- ókori római irodalom
  - Catullus
  - Horatius
  - Ovidius
  - Vergilius
  - Phaedrus
- Biblia
  - teremtés és bűnbeesés
  - zsoltárok
  - Jónás története
  - újszövetségi példabeszédek
- a középkor irodalma
  - középkori világkép, gondolkodás
  - egyházi és világi műfajok
  - Szent Ágoston: *Vallomások*

- a himnuszirodalom (Szent Ferenc, Jacopone da Todi)
- *Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom*
- a lovagi irodalom (Vogelweide)
- vágánsköltészet
- Dante: Isteni színjáték
- Villon
- a reneszánsz irodalma
  - világkép, gondolkodás
  - a reneszánsz művészet általános jellemzői
  - Petrarca
  - Boccaccio
  - Janus Pannonius
  - Balassi Bálint
  - Shakespeare (*Romeo és Júlia, Hamlet – kötelező olvasmányok*)

Magyar nyelv

- a leíró nyelvtani anyag (5-8. évf.) ismétlése, gyakorlása
  - hangtan
  - szóelemek
  - szófajok
  - szó szerkezetek
  - egyszerű és összetett mondatok
- szövegtan
- a magyar helyesírás alapelvei (elmélet és gyakorlat)

10. évfolyam:

Irodalom:

- A barokk irodalma
  - világkép, gondolkodás
  - a barokk művészet általános jellemzői
  - Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem*
  - Mikes Kelemen: *Törökországi levelek*
- Felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus
  - világkép, gondolkodás
  - a klasszicista és a szentimentalista stílus jellemzői
  - a racionalista és empirista filozófia
  - Molière: *Tartuffe – kötelező olvasmány*
  - Defoe: *Robinson Crusoe*
  - Swift: *Gulliver utazásai*
  - Voltaire: *Candide*
  - Rousseau értekezései
  - Goethe: *Faust*
  - a magyar felvilágosodás jellemzői

- a nyelvújítás
- Kazinczy irodalomszervező tevékenysége
- Berzsenyi Dániel költészete
- Csokonai Vitéz Mihály költészete

- A romantika irodalma
  - világkép, gondolkodás
  - a romantika művészetének általános jellemzői
  - az európai romantika költészete (Burns, Wordsworth, Coleridge, Keats, Byron, Shelley, Lamartine, Heine és Goethe egy-egy verse)
  - Poe: *A holló*
  - Hoffmann: *Az arany virágcserep*
  - Puskin: *Anyegin – kötelező olvasmány*
  - Kölcsey költészete és értekező prózája
  - Vörösmarty Mihály költészete és a *Csongor és Tünde*
  - Katona József: *Bánk bán – kötelező olvasmány*
  - Petőfi Sándor költészete, *Az apostol – kötelező olvasmány*
  - Jókai Mór: *Az arany ember – kötelező olvasmány*

Magyar nyelv

- jelek és jeltípusok
- stilisztika (elmélet és gyakorlat)
  - a zeneiség stíluseszközei
  - az alakzatok
  - a szóképek
  - a képszerűség egyéb stíluseszközei
  - a nem nyelvi stíluseszközök
  - a magánéleti szövegek stílusa
  - a hivatalos szövegek stílusa
  - a tudományos szövegek stílusa
  - a sajtószövegek stílusa
  - a szépirodalmi szövegek stílusa

11. évfolyam

Irodalom

- Arany János költészete
- Madách Imre: *Az ember tragédiája – kötelező olvasmány*
- Vajda János: *Nádas tavon és Húsz év múlva*
- Mikszáth Kálmán: *A jó palócok* (két-három novella)
- a klasszikus modernség szellemi környezete
- a realizmus, a naturalizmus, a szimbolizmus, az impresszionizmus és a szecesszió jellemzői
- Gogol: *A köpönyeg*
- Dosztojevszkij: *Bűn és bűnhődés – kötelező olvasmány*
- Tolsztoj: *Ivan Iljics halála – kötelező olvasmány*
- Csehov: *Sirály – kötelező olvasmány*

- Ibsen: *Nóra – kötelező olvasmány*
- Baudelaire, Verlaine, Rimbaud és Rilke egy-egy verse
- az avantgárd irányzatai
- Kassák Lajos: *A ló meghal, a madarak kirepülnek*
- a Nyugat és szellemi környezete
- Ady Endre költészete
- Krúdy Gyula két novellája
- Babits Mihály költészete
- Kosztolányi Dezső költészete és novellisztikája
- Kosztolányi: *Édes Anna – kötelező olvasmány*
- Móricz Zsigmond: *Tragédia; Szegény emberek; Barbárok*
- Juhász Gyula és Tóth Árpád két-két verse
- Karinthy Frigyes: *Így írtok ti*

Magyar nyelv

- a szövegtípusok
  - dialogikus és monologikus szövegek
  - elbeszélő, leíró és érvelő szövegek
  - szövegtípusok a kommunikációs szinterek szerint
- a hivatalos szövegek
  - az önéletrajz
  - a hivatalos levél
    - a kérvény
    - a panaszos levél
- a retorika alapjai
  - a szónok feladatai
  - a szövegszerkesztés menete
  - az érvelő szöveg felépítése
  - az érvek fajtái
  - a beszéd zenei eszközei
  - a beszédet kísérő egyéb nem nyelvi jelek

12. évfolyam

Irodalom

- József Attila költészete
- Radnóti Miklós költészete
- Szabó Lőrinc és Illyés Gyula egy-egy verse
- Déry Tibor: *Szerelem*
- García Lorca: *Alvajáró románc*
- T. S. Eliot: *A háromkirályok utazása*
- Franz Kafka: *Az átváltozás – kötelező olvasmány*
- Thomas Mann: *Tonio Kröger*
- Bulgakov: *A Mester és Margarita – kötelező olvasmány*

- Dürrenmatt: *A fizikusok* vagy Beckett: *Godot-ra várva* vagy Brecht: *Kurácsi mama és gyermekei* – a három közül az egyik kötelező olvasmány
- Örkény István egypercesei
- Pilinszky János, Nemes Nagy Ágnes és Weöres Sándor két-két verse
- Nagy László: *Ki viszi át a szerelmet*
- Márai Sándor: *Halotti beszéd*
- Ottlik Géza: *Iskola a határon* – kötelező olvasmány
- néhány szerző a kortárs magyar irodalomból (a vizsgáztató tanárral egyeztetendő)
- egy mű az irodalom határterületeiről (a vizsgáztató tanárral egyeztetendő)
- egy mű a regionális irodalomból (a vizsgáztató tanárral egyeztetendő)
- egy mű a határon túli magyar irodalomból (a vizsgáztató tanárral egyeztetendő)

Magyar nyelv

- a nyelv és a kommunikáció
- a nyelv és a társadalom
- a nyelv és a gondolkodás
- a nyelvek eredete
- a nyelvek típusai
- az írás története
- a magyar nyelv története
  - a nyelvrokonság bizonyítékai
  - a magyar nyelv történetének főbb korszakai
  - a hangrendszer változása
  - nyelvtani rendszerünk kialakulás, változása
  - a magyar helyesírás története
  - szókincsünk bővülése
  - jelentésváltozások